

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA TĂNĂSOAICA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 3490/03)

Hotărâre

Strasbourg

19 iunie 2012

Definitivă

19/09/2012

Hotărârea a devenit definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Tănăsoaica împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ján Šikuta, Luis López Guerra, Nona Tsotsoria, Kristina Pardalos, judecători, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 29 mai 2012,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află cererea nr. 3490/03 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, Petre Tănăsoaica („reclamantul”), a sesizat Curtea la 8 ianuarie 2003 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamantul este reprezentat de O. Cernăianu, avocat în Râmnicu Vâlcea. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. În urma abținerii lui Corneliu Bîrsan (art. 28 din Regulamentul Curții), judecător ales să reprezinte România, președintele camerei a desemnat-o pe Kristina Pardalos în calitate de judecător *ad-hoc* (art. 26 § 4 din convenție și art. 29 § 1 din regulament).

4. Reclamantul susține că i-a fost încălcat în mod nejustificat dreptul la libertatea de exprimare ca urmare a condamnării sale pentru insultă.

5. La 8 februarie 2010, cererea a fost comunicată Guvernului. În conformitate cu art. 29 § 1 din convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

6. Reclamantul s-a născut în 1955 și locuiește în Călimănești.

A. Originea cauzei

7. La 3 noiembrie 2001, Direcția Apelor Olt, instituție din cadrul Companiei Naționale a Apelor „Apele Române”, (instituție publică de interes național) comunica ziarului local „Viața Vâlcii” un document privind calitatea apelor în județul Olt pentru luna octombrie („Buletin de informare asupra calității apelor în B.H. Olt”). După cum reiese din acest document, unsprezece societăți comerciale figurau ca surse de poluare a apelor în județul Olt. Între aceste societăți, figura SC A SA, cu o rată de poluare cu amoniu care depășea de opt ori pragul admis. Partea relevantă din acest document se citește după cum urmează:

„[...] Principalele surse de poluare monitorizate în luna octombrie 2001 și indicatorii regulamentari sunt după cum urmează:

Sursa de poluare	Q degajată I/S	Praguri depășite
SC A SA Rm. Vâlcea	802,0	Amoniu – 8,0 ori

Notă: ținând seama de depășirile pragurilor menționate, au fost aplicate amenzi în cuantum total de 21 475 ROL.”

8. Reclamantul, jurnalist de profesie și director al ziarului „Viața Vâlcii”, publica la 15 noiembrie 2001, în același ziar, un articol intitulat „SC A ne otrăvește cu amoniu”. Acest articol era precedat de următorul șapou: „în loc să-și facă treaba pentru care este plătit din bani publici, directorul B. S. are timp să dea în judecată ziarul «Viața Vâlcii»”. Textul era însoțit de o fotografie a directorului B.S. Acesta ținea în mână dreaptă un pahar. Textul articolului se traduce după cum urmează:

„În luna octombrie, Direcția Apelor Olt a monitorizat unsprezece surse de poluare de pe raza județului Vâlcea. În urma analizelor, s-a constatat o depășire a pragurilor admise. [...] Societatea comercială A. a depășit, de asemenea, de opt ori pragul de amoniu legal admis și SPGCL B a înregistrat cea mai mare depășire a pragului de amoniu, respectiv de unsprezece ori. Pentru cele menționate, autoritățile au aplicat sancțiuni în cuantum total de 21 475 000 lei.”

B. Condamnarea reclamantului pentru insultă

9. La o dată neprecizată, B.S., director al societății A, a depus o plângere penală pentru insultă și calomnie împotriva reclamantului. În fața Judecătoriei Râmnicu Vâlcea, B.S. a afirmat că articolul în cauză conținea acuzații grave în ceea ce îl privește, care ar fi putut, dacă s-ar fi dovedit a fi exacte, să-l expună unei condamnări pentru genocid. De asemenea, B.S. afirma că publicarea fotografiei sale, modificată, reprezentându-l zâmbind cu un pahar de vin în mână, i-a adus atingere onoarei și reputației. Acesta s-a constituit parte civilă și a solicitat o despăgubire de 9 miliarde lei (ROL).

10. Prin hotărârea din 16 aprilie 2002, instanța l-a achitat pe reclamant pentru acuzația de calomnie (art. 206 C. pen.), în ceea ce privește afirmațiile conținute în articol, care constituiau, potrivit motivării din hotărâre, informații generale, fără referire la persoana lui B.S., și l-a condamnat la plata unei amenzi penale de 2 000 000 ROL (aproximativ 64 EUR)

pentru insultă, ca urmare a afirmației din conținutul șapoului și titlul articolului. Instanța a respins acțiunea civilă. Partea relevantă a motivării se citește după cum urmează:

„[...] În șapoul articolului, se afirmă că în loc să-și facă treaba pentru care este plătit din bani publici, directorul B. S. are timp să dea în judecată ziarul *Viața Vâlciei*. Trebuie reținut că titlul și șapoul articolului au fost redactate de inculpatul Tănăsoaica Petre – directorul ziarului. În ceea ce privește fotografia părții vătămate, trebuie constatat faptul că a fost publicată fără consimțământul acesteia, în scopul unei asocieri între societatea A. și conducerea sa, ca modalitate tehnică de ilustrare a articolului [...]. În ceea ce privește afirmațiile inculpatului Tănăsoaica Petre, instanța pronunță achitarea sa [...] pentru infracțiunea de calomnie în absența elementelor constitutive ale acestei infracțiuni, dat fiind că nu este vorba despre un fapt determinat, ci despre o afirmație cu caracter general. În ceea ce privește afirmațiile făcute de inculpat în șapou și în titlul articolului, au fost reunite elementele constitutive ale infracțiunii de insultă, motiv pentru care, în conformitate cu art. 205 C. pen., inculpatul este condamnat la plata unei amenzi penale de 2 000 000 ROL [...].”

11. În urma recursului lui B.S. și al reclamantului, prin hotărârea din 8 iulie 2002, Tribunalul Vâlcea a admis recursul lui B.S., a casat decizia și l-a condamnat pe reclamant la plata unei amenzi de 5 000 000 ROL (adică aproximativ 160 EUR) pentru insultă (art. 205 C. pen.) și la plata, în solidar cu ziarul, a unei despăgubiri de 10 000 000 ROL (adică aproximativ 320 EUR), în favoarea lui B.S. Tribunalul a dispus suspendarea executării pedepsei. Partea relevantă a motivării instanței se citește după cum urmează:

„[...] Prin articolul publicat de inculpatul Tănăsoaica Petre în ziarul «Viața Vâlciei» din data de 15 noiembrie 2001, intitulat «SC A. ne otrăvește cu amoniu», prin afirmațiile făcute în acest articol și prin publicarea fotografiei părții vătămate, inculpatul a adus atingere onoarei și demnității de care se bucură partea vătămată în cadrul societății A., precum și în exteriorul acesteia, comițând astfel infracțiunea de insultă, prevăzută de art. 205 C. pen., astfel cum s-a stabilit de către prima instanță.”

II. Dreptul intern și internațional relevante

12. Dispozițiile relevante ale Codului penal în vigoare la momentul faptelor se citesc după cum urmează:

A. Legislația națională

Art. 205. Insulta

„Atingerea adusă onoarei ori reputației unei persoane prin cuvinte, prin gesturi sau prin orice alte mijloace, ori prin expunerea la batjocură, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 2 ani sau cu amendă.”

În urma adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2002, insulta se pedepsește doar cu amendă. Ordonanța a fost publicată la 27 mai 2002 în Monitorul Oficial.

Art. 206. Calomnia

„Afirmarea sau imputarea în public, prin orice mijloace, a unei fapte determinate privitoare la o persoană, care, dacă ar fi adevărată, ar expune acea persoană la o sancțiune penală, administrativă sau disciplinară, ori disprețului public, se pedepsește cu închisoare de la trei luni la trei ani sau cu amendă.”

13. Prin decizia nr. 62/2007 din 18 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial nr. 104 din 12 februarie 2007, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională legea de abrogare a art. 205–207 C. pen. care incriminau insulta și calomnia, pe motiv că reputația persoanelor, astfel cum este garantată de Constituție, trebuia protejată în mod imperativ prin sancțiuni de drept penal.

B. Textele Consiliului Europei

14. 2. Rezoluția nr. 1577 (2007) a Adunării Parlamentare, intitulată „Spre o depenalizare a calomniei”, prevede următoarele:

„[...]

11. „[Adunarea] constată cu deosebită îngrijorare că numeroase state membre prevăd pedepse cu închisoarea pentru calomnie și că unele state persistă să recurgă la acestea în practică, de exemplu, Azerbaidjan și Turcia.[...]

13. Prin urmare, Adunarea consideră că pedepsele cu închisoarea pentru calomnie trebuie abrogate fără întârziere. Acesta solicită, în special statelor ale căror legislații prevăd încă pedepse cu închisoarea – deși nu sunt impuse în practică – să le abroge fără întârziere, pentru a oferi nicio scuză, fie și nejustificată, anumitor state care continuă să recurgă la acestea, antrenând astfel o degradare a libertăților publice. [...]

17. În consecință, Adunarea invită statele membre:

17.1. să abolească fără întârziere pedepsele cu închisoarea pentru calomnie;

17.2. să garanteze că nu există nici un recurs abuziv la procedurile penale [...];

17.3. să definească mult mai precis în legislația lor conceptul de calomnie, pentru a evita o aplicare arbitrară a legii, și pentru a garanta că dreptul civil oferă o protecție eficientă a demnității persoanei afectate de calomnie;

[...]

17.6. să elimine din legislația referitoare la calomnie orice protecție sporită a personalităților publice, conform jurisprudenței Curții [...].”

15. 2. Pasajele relevante din Rezoluția nr. 1165 (1998) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind dreptul la respectarea vieții private, rezoluție adoptată de Adunarea Parlamentară la 26 iunie 1998, sunt descrise în cauza *Axel Springer AG împotriva Germaniei* [(MC), nr. 39954/08, pct. 51, 7 februarie 2012]

16. Recomandarea nr. 1885(2009) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind elaborarea unui protocol adițional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului privind dreptul la un mediu sănătos se citește după cum urmează în partea sa relevantă:

„[...]

9. Având în vedere faptul că societatea în ansamblul său și fiecare individ, în special, trebuie să transmită generațiilor viitoare un mediu sănătos și durabil, potrivit principiului solidarității dintre generații, Adunarea invită guvernele statelor membre:

9.1. să asigure o protecție adecvată a vieții, sănătății, integrității fizice și bunurilor persoanei, astfel cum sunt garantate de art. 2, art. 3 și art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului;

9.2. să creeze sisteme de informații privind mediul și să favorizeze, ori de câte ori este posibil, participarea publicului în procesul decizional [...].”

În drept

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 10 din convenție

17. Reclamantul susține că hotărârea din 8 iulie 2002 a Tribunalului Vâlcea constituie o atingere adusă dreptului său la libertatea de exprimare în temeiul art. 10 din convenție, redactat astfel:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să impună societăților de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercitarea acestor libertăți, care implică datorii și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

18. Guvernul contestă acest argument.

Observație preliminară

19. Fără a ridica o excepție preliminară, Guvernul își exprimă îndoielile cu privire la respectarea de către reclamant a termenului de șase luni prevăzut de art. 35 § 1 din convenție.

20. Curtea amintește că cererea a fost depusă la 8 ianuarie 2003, după cum atestă ștampila poștei aplicată pe plicul primei scrisori a reclamantului, primită de Curte la 15 ianuarie 2003, în timp ce ultima hotărâre definitivă internă datează din 8 iulie 2002. În consecință, reclamantul a sesizat Curtea în termenul de șase luni prevăzut la art. 35 § 1 din convenție.

A. Cu privire la admisibilitate

21. Curtea constată că cererea nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 (a) din convenție. Pe de altă parte, Curtea subliniază că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

a) Reclamantul

22. Reclamantul susține, în primul rând, că articolul își are originea într-un raport redactat de Direcția Apelor din județul Olt care indică o depășire a nivelului de amoniu în apele deversate de SC A. SA. Potrivit reclamantului, articolul incriminat se dorea a fi un semnal de alarmă cu privire la pericolul pentru sănătatea publică generat de poluarea produsă de societatea A., condusă de directorul B.S.

23. Reclamantul afirmă că condamnarea sa nu a fost nici proporțională cu scopul legitim urmărit, nici „necesară într-o societate democratică”. Potrivit acestuia, mesajul transmis de articolul în litigiu viza o problemă de interes public, respectiv poluarea apelor și consecințele sale asupra sănătății populației și asupra mediului (*Guerra și alții împotriva Italiei*, 19 februarie 1998, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-I). Articol critica activitatea unei persoane juridice ce avea ca obiectiv asigurarea unui serviciu de interes public, plătită de către autoritățile locale. Potrivit reclamantului, sursa informațiilor pornind de la care redactase articolul era una oficială și publică. Acesta adaugă că publicarea articolului în cauză nu viza în nicio măsură viața privată a directorului B.S., ci modul în care acesta administra societatea A., care era sursa de poluare a apei în județul Olt. În fine, reclamantul consideră că fotografia care însoțește articolul în litigiu nu era de natură să aducă atingere reputației lui B.S.

b) Guvernul

24. Curtea reamintește că art. 10 din convenție nu garantează libertatea de exprimare fără nicio restricție, chiar și în cazul comunicării, prin intermediul presei, al unor informații de interes general. Potrivit Guvernului, aceasta implică anumite îndatoriri și responsabilități, pentru a nu aduce atingere dreptului la respectarea reputației. Totuși, instanțele interne sunt cele care trebuie să păstreze un echilibru just între protecția libertății de exprimare și dreptul la reputație al persoanelor aflate în cauză (*Pfeiffer împotriva Austriei*, nr. 12556/03, pct. 35, 15 noiembrie 2007, și *Petrina împotriva României*, nr. 78060/01, pct. 36, 14 octombrie 2008). Guvernul adaugă că plata amenzii penale pentru insultă impusă reclamantului a fost suspendată de Tribunalul Vâlcea.

25. Potrivit Guvernului, condamnarea reclamantului poate fi analizată ca o ingerință în exercitarea dreptului său la libertatea de exprimare, prevăzută de lege, și care urmărea un scop legitim, și anume protejarea reputației sau drepturilor altora. Afirmările cu privire la otrăvirea cu amoniu și utilizarea abuzivă a banilor publici erau extrem de grave și îl puteau expune pe B.S., dacă se dovedeau a fi adevărate, unei condamnări pentru genocid și deturnare de fonduri

publice. Reclamantul a utilizat un stil virulent pentru a-și transmite mesajul către cititori („a otrăvi”, „în loc să-și facă treaba”, „cheltuirea banilor publici”), cu imputări de fapt precise în ceea ce îl privește pe B.S.

26. La cele de mai sus se adaugă utilizarea fotografiei lui B.S., fără acordul prealabil al acestuia, care îl reprezintă zâmbind, cu un pahar de alcool în mână, fotografie care fusese realizată în cursul unei ceremonii de căsătorie la care cel din urmă participa. Guvernul consideră că această fotografie a fost utilizată de către reclamant cu scopul de a induce cititorilor ideea că B.S. era o persoană dependentă de alcool, aducând astfel atingere reputației acestuia (*Gurgenidze împotriva Georgiei*, nr. 71678/01, pct. 55, 17 octombrie 2006).

27. În fine, Guvernul subliniază sursa de informații a reclamantului – buletinul de informare al Direcției Apelor Olt – care era o sursă de ordin tehnic, necesitând explicații din partea unui expert. Potrivit Guvernului, eventuala poluare se referea la apele reziduale deversate de societatea A., nu la apa potabilă. În acest context, potrivit Guvernului, reclamantul ar fi trebuit să solicite informații suplimentare înainte de publicarea articolului incriminat (a se vedea, *a contrario*, *Colombani și alții împotriva Franței*, nr. 51279/99, pct. 65, 25 iunie 2002).

2. Motivarea Curții

28. Părțile sunt de acord cu faptul că condamnarea reclamantului constituie „o ingerință a autorităților publice” în dreptul său la libertatea de exprimare.

29. O astfel de ingerință reprezintă o încălcare a convenției dacă nu îndeplinește cerințele art. 10. Prin urmare, trebuie să se verifice dacă era „prevăzută de lege”, urmărirea unul sau mai multe scopuri legitime cu privire la respectivul punct și era „necesară într-o societate democratică”.

a) Prevăzută prin lege

30. Curtea constată că temeiul legal al condamnării reclamantului este art. 205 C. pen., astfel cum era în vigoare la vremea respectivă, care pedepsea calomnia. Ingerința în litigiu era așadar „prevăzută prin lege” în sensul art. 10 din convenție.

b) Scop legitim

31. Nu se contestă faptul că aceasta avea un scop legitim, și anume protejarea reputației sau a drepturilor altora, în sensul art. 10 § 2 din convenție, ceea ce poate îngloba, potrivit jurisprudenței Curții (*Chauvy și alții împotriva Franței*, nr. 64915/01, pct. 70, CEDO 2004-VI, și *Pfeifer împotriva Austriei*, nr. 12556/03, pct. 35, 15 noiembrie 2007), dreptul la respectarea vieții private, în sensul art. 8 din convenție. În schimb, părțile nu sunt de acord în privința problemei de a stabili dacă ingerința era „necesară, într-o societate democratică”.

c) Necesară într-o societate democratică

i) Principii generale

32. Libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și garanțiile acordate presei au o deosebită importanță [a se vedea, *mutatis mutandis*, între altele, *Fressoz și Roire împotriva Franței* (MC), nr. 29183/95, CEDO 1999-I, pct. 45, și *Dupuis împotriva Franței*, nr. 1914/02, pct. 33, 7 iunie 2007].

33. Presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; în cazul în care nu poate depăși anumite limite, mai ales din domeniul protecției reputației a drepturilor terților, aceasta este obligată totuși să comunice respectând îndatoririle și responsabilitățile sale, informații și idei privind toate chestiunile de interes general (*De Haes și Gijssels împotriva Belgiei*, hotărâre din 24 februarie 1997, *Culegere* 1997-I, pct. 37; *Fressoz și Roire*, citată anterior, pct. 45). În

cadrul acestei funcții a presei, libertatea jurnalistică implică și posibilitatea de a recurge la anumită doză de exagerare, sau chiar de provocare (*Gawęda împotriva Poloniei*, nr. 26229/95, pct. 34, CEDO 2002–II).

34. Curtea reamintește că limitele criticii admisibile în privința unui om politic, vizat în această calitate, sunt mai mari decât în privința unei simple persoane particulare: spre deosebire de al doilea, primul se expune în mod inevitabil și conștient unui control atent al faptelor și gesturilor sale atât din partea ziariștilor, cât și din partea majorității cetățenilor; în consecință, trebuie să arate mai multă toleranță (*Lingens împotriva Austriei*, 8 iulie 1986, pct. 42, serie A nr. 103). Acest principiu nu se aplică numai în cazul oamenilor politici, ci se extinde la orice persoană care poate fi calificată drept persoană publică, și anume că, prin actele sale (*Krone Verlag GmbH & Co. KG împotriva Austriei*, nr. 34315/96, pct. 37, 26 februarie 2002; *News Verlags GmbH & Co. KG împotriva Austriei*, nr. 31457/96, pct. 54, CEDO 2000–I) sau chiar prin poziția sa [*Verlagsgruppe News GmbH împotriva Austriei* (nr. 2), nr. 10520/02, pct. 36, 14 decembrie 2006], intră în sfera arenei publice.

35. Art. 10 § 2 din convenție subliniază că exercitarea libertății de exprimare cuprinde „îndatoriri și responsabilități” care sunt valabile și pentru public, chiar și atunci când este vorba despre probleme de mare interes general. Aceste îndatoriri și responsabilități pot avea o importanță deosebită în cazul în care există riscul de a se aduce atingere reputației unei persoane menționate nominal și de a fi încălcate „drepturile altora”. Astfel, trebuie să existe motive specifice pentru a putea scuti publicul de obligația care îi revine de obicei de a verifica declarațiile de fapt calomniatoare. În această privință, intră în special în joc natura și gradul acuzației în cauză, precum și măsura în care publicul poate considera în mod rezonabil sursele sale ca fiind credibile în ceea ce privește susținerile respective [(*Pedersen și Baadsgaard împotriva Danemarcei* (MC), nr. 49017/99, pct. 78, CEDO 2004–XI, și *Tønsbergs Blad A.S. și Haukom împotriva Norvegiei*, nr. 510/04, pct. 89, CEDO 2007–III)].

36. Atunci când examinează necesitatea unei ingerințe într-o societate democratică în vederea „protejării reputației sau a drepturilor altora”, Curtea poate verifica dacă autoritățile naționale au păstrat un echilibru just între protejarea a două valori garantate de convenție și care pot fi în conflict în anumite cauze: și anume, pe de o parte, libertatea de exprimare, astfel cum este protejată de art. 10, și, pe de altă parte, dreptul la respectarea vieții private, astfel cum este garantat de art. 8 (*Hachette Filipacchi Associés împotriva Franței*, nr. 71111/01, pct. 43, 14 iunie 2007, și *MGN Limited împotriva Regatului Unit*, nr. 39401/04, pct. 142, 18 ianuarie 2011).

37. De altfel, dreptul la protejarea reputației, fiind un element al vieții private, este un drept care intră în cadrul art. 8 din convenție (*Chauvy și alții*, citată anterior, pct. 70; *Pfeifer*, citată anterior, pct. 35; și *Polanco Torres și Movilla Polanco împotriva Spaniei*, nr. 34147/06, pct. 40, 21 septembrie 2010). Totuși, pentru ca art. 8 să fie luat în considerare, atacul asupra reputației personale trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să fi fost realizat într-o manieră care să prejudicieze beneficiul personal al dreptului la respectarea vieții private (*A. împotriva Norvegiei*, nr. 28070/06, pct. 64, 9 aprilie 2009).

38. Curtea reamintește că, în temeiul art. 10 din convenție, statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a examina necesitatea și amploarea unei ingerințe în libertatea de exprimare protejată de această dispoziție (*Tammer împotriva Estoniei*, nr. 41205/98, pct. 60, CEDO 2001–I, și *Pedersen și Baadsgaard*, citată anterior, pct. 68).

39. În cauze precum prezenta speță, Curtea consideră că, în principiu, soluționarea cererii nu poate fi alta, fie că cererea a fost introdusă în fața sa în temeiul art. 10 din convenție de către jurnalistul care a publicat articolul în litigiu, fie în temeiul art. 8, de către persoana care face obiectul respectivului articol. Astfel, aceste drepturi merită *a priori* un respect egal [*Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS) împotriva Franței*, nr. 12268/03, pct. 41, 23 iulie 2009; *Timciuc împotriva României* (dec.), nr. 28999/03, pct. 144, 12 octombrie 2010; și *Mosley împotriva Regatului Unit*, nr. 48009/08, pct. 111, 10 mai 2011; a se vedea și pct. 11

din Rezoluția Adunării Parlamentare – supra, pct. 15]. Prin urmare, marja de apreciere ar trebui în principiu să fie aceeași în ambele cazuri.

40. În cazul în care punerea în balanță a acestor două drepturi de către autoritățile naționale a fost realizată respectându-se criteriile stabilite de jurisprudența Curții, trebuie să existe motive serioase pentru ca opinia Curții să se substituie celei emise de instanțele interne [*MGN Limited*, citată anterior, pct. 150 și 155, și *Palomo Sánchez și alții împotriva Spaniei* (MC), nr. 28955/06, 28957/06, 28959/06 și 28964/06, pct. 57, 12 septembrie 2011].

41. Curtea reamintește că a stabilit deja șase criterii ce trebuie analizate în cazul punerii în balanță a dreptului la libertatea de exprimare și a dreptului la respectarea vieții private: contribuția la o dezbatere de interes general, notorietatea persoanei vizate și subiectul articolului, comportamentul anterior al persoanei în cauză, metoda de obținere a informațiilor și veridicitatea acestora, conținutul, forma și repercusiunile publicării și gravitatea sancțiunii impuse (a se vedea în acest sens, *Axel Springer AG*, citată anterior, pct. 90–95).

ii) Aplicarea principiilor sus-menționate

42. Curtea notează că, în speță, reclamantului i-a fost aplicată o amendă penală pentru insultă după ce a publicat, în ziarul local „*Viața Vâlcii*”, articolul de presă intitulat „*SC A. ne otrăvește cu amoniu*”, însoțit de o fotografie a lui B.S.

43. Curtea observă că articolul incriminat a fost publicat în urma comunicării la redacția ziarului de către Direcția Apelor Olt a unui buletin de informare asupra calității apelor în județul menționat (a se vedea supra, pct. 7 și 8). Deși mai multe societăți figurau ca surse de poluare a apelor în județul Olt, reclamantul și-a axat articolul pe societatea „A”, cu o rată de poluare cu amoniu care depășea de peste opt ori pragul admis. Nici instanțele interne, nici Guvernul nu contestă caracterul de interes public al informațiilor cu privire la nivelul de poluare a apelor în județul Olt. În acest sens, Curtea ține să amintească faptul că funcției presei de diseminare a informațiilor și ideilor privind toate problemele de interes general i se adaugă dreptul publicului de a le primi (a se vedea supra, pct. 33).

44. În plus, în domeniul mediului, vizat de articolul incriminat, Curtea reamintește importanța accesului publicului la concluziile studiilor preliminare privind mediul, precum și la informațiile care permit evaluarea pericolului la care acesta este expus, care face parte din obligațiile pozitive în temeiul art. 8 din convenție (a se vedea în acest sens *Tătar împotriva României*, nr. 67021/01, pct. 88, 27 ianuarie 2009, și supra, pct. 16).

45. În ceea ce privește notorietatea lui B.S., Curtea reamintește că este necesar să se facă distincție între persoanele particulare și persoanele care acționează într-un context public, în calitate de personalități politice sau persoane publice. Pe acest subiect, Curtea consideră că, în principiu, aprecierea gradului de notorietate a unei persoane revine în primul rând instanțelor interne. Or, în speță, Curtea constată că instanțele interne nu au analizat acest criteriu, înainte de a concluziona cu privire la încălcarea dreptului la respectarea vieții private a lui B.S. (a se vedea supra, pct. 11).

46. Curtea relevă că B.S. era, la momentul faptelor, director general al unei societăți care asigura un serviciu public și funcționa grație subvențiilor de stat. Din acest punct de vedere, Curtea consideră că, deși nu s-a dovedit că acesta nu se bucura de o largă notorietate la nivel național, poate fi totuși asimilat unei persoane publice, limitele criticii admisibile fiind, în acest caz, mai mari (*Petrenco împotriva Republicii Moldova*, nr. 20928/05, pct. 55, 30 martie 2010).

47. În ceea ce privește subiectul articolului, Curtea observă că analiza articolului în litigiu făcută de instanțele interne se axează pe afirmații considerate calomnioase, fără ca acestea să fie totuși repuse, în cadrul raționamentului, în contextul lor. În absența unei analize critice și circumstanțiale a articolului în litigiu, o astfel de metodă nu permite identificarea cu suficientă certitudine a motivelor care au condus la sancțiunea penală (a se vedea, *a contrario*, *MGN Limited*, citată anterior, pct. 150 și 155).

48. După cum reiese dintr-o lectură simplă a articolului în cauză, reclamantul dorea să tragă un semnal de alarmă și să informeze populația din județul Dolj cu privire la poluarea apelor de către societatea A. În opinia Curții, acest episod privind poluarea răspundea unui interes public, important în speță.

49. Chiar dacă șapoul articolului poate sugera un litigiu subiacent între B. S. și ziarul „*Viața Vâlci*” (a se vedea supra, pct. 8), Curtea nu are niciun element care să confirme această teză și nu i se poate reproșa lui B.S. că s-a făcut remarcă.

50. În ceea ce privește întrebarea dacă reclamantul a acționat cu bună-credință și a respectat obligația obișnuită care revine jurnaliștilor de a verifica acuzațiile de fapt, Curtea notează că afirmațiile incriminate cu privire la B.S. decurgeau dintr-un buletin de informare provenind de la un organism oficial, care nu a fost contestat și care putea fi în mod legitim considerat credibil în ceea ce privește afirmațiile în litigiu. Pentru Curte, atunci când presa contribuie la dezbaterea publică asupra problemelor care suscită o preocupare legitimă, aceasta ar trebui în principiu să se poată baza pe rapoarte oficiale fără a fi nevoie să întreprindă cercetări independente. În caz contrar, presa ar putea cel puțin să-și joace rolul său vital de „câine de pază”. Curtea consideră că *reclamantul* putea să se bazeze în mod rezonabil pe raportul Direcției Apelor Olt fără a fi nevoie să mai verifice el însuși exactitatea faptelor care fuseseră consemnate (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Colombani și alții*, citată anterior, pct. 65).

51. În plus, contrar afirmațiilor Guvernului privind caracterul tehnic al informațiilor conținute în acest document, Curtea este de părere că, chiar dacă datele privind nivelul concentrației de amoniu ar putea fi caracterizate ca tehnice, informațiile referitoare la depășirea unui prag admis par a fi informații care nu necesită un aviz clar în această privință din partea unui expert în domeniu (a se vedea pct. 7, *in fine*). În aceste condiții și ținând seama de interesul public, Curtea nu vede niciun motiv să se îndoiască de faptul că reclamantul a acționat cu bună-credință în această privință.

52. Examinând expresiile utilizate de reclamant, Curtea admite că limbajul utilizat de reclamant ar putea fi considerat provocator. Totuși, este adevărat că orice persoană care se angajează în dezbatere publică de interes general, precum reclamantul din speță, nu trebuie să depășească anumite limite atunci când, în special, respectând reputația și drepturile altora, îi este permis să recurgă la un anumit grad de exagerare, chiar de provocare (a se vedea supra, pct. 33, *in fine*).

53. În ceea ce privește termenii utilizați de reclamant, chiar dacă tribunalul nu a efectuat analiza detaliată a acestora, Curtea poate admite că expresii ca „*în loc să-și facă treaba pentru care este plătit din bani publici*” și „*societatea A ne otrăvește cu amoniu*” ar putea fi considerate provocatoare. Astfel, afirmațiile reclamantului sunt considerate imputări de fapte sau judecăți de valoare, nefiind lipsite de un temei de fapt. De altfel, afirmațiile incriminate nu conțineau nicio insultă personală și se înscriau în contextul unei debateri de interes pentru populația județului Olt. În plus, ele au făcut obiectul publicării într-un ziar cu tiraj local.

54. Faptul că au fost folosite anumite expresii cu scopul cel mai probabil să capteze atenția publicului nu poate în sine să ridice o problemă în temeiul jurisprudenței Curții [*Flinkkilä și alții*, citată anterior, pct. 74, și *Pipi împotriva Turciei* (dec.), nr. 4020/03, 15 mai 2009].

55. În ceea ce privește publicarea fotografiei lui B.S., care însoțește articolul în litigiu, Curtea constată că instanțele interne nu au discutat niciodată problema impactului publicării acestei fotografii în momentul punerii în balanță a drepturilor care decurg din art. 8 și art. 10 din convenție (a se vedea, *a contrario*, *MGN Limited*, citată anterior, pct. 155). În consecință, Curtea nu poate fi de acord cu interpretarea dată de Guvern în ceea ce privește publicarea fotografiei lui B.S.

56. În fine, Curtea amintește că natura și severitatea sancțiunii aplicate sunt de asemenea elemente care se iau în considerare atunci când se impune aprecierea proporționalității ingerinței [*Cumpănă și Mazăre împotriva României* (MC), nr. 33348/96,

pct. 111, CEDO 2004–XI]. Or, în speță, cu toate că sancțiunea aplicată reclamantului fusese suspendată, aceasta ar fi putut avea un efect descurajator asupra reclamantului în ceea ce privește exercitarea libertății de exprimare (*ibidem*, *Cumpănă și Mazăre*, citată anterior, pct. 114).

57. Prin urmare, a fost încălcat art. 10 din convenție.

II. Cu privire la aplicarea art. 41 din convenție

58. Potrivit art. 41 din convenție,

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

59. Reclamantul solicită 360 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material care rezultă din amenda aplicată de instanțele interne. Cu titlu de prejudiciu moral, el solicită 10 000 EUR ca urmare a atingerii aduse reputației sale profesionale și private.

60. Guvernul se opune plății cu titlu de prejudiciu material invocat de reclamant, întrucât amenda a fost plătită în solidar cu ziarul și, în orice caz, nu există nicio dovadă care să ateste plata acesteia. În ceea ce privește prejudiciul moral, potrivit Guvernului, o despăgubire în cuantum de 1 000 EUR ar fi suficientă. În orice caz, Guvernul consideră că simpla constatare a unei încălcări a art. 10 din convenție poate constitui în sine o reparație suficientă.

61. Curtea observă că reclamantul nu a dovedit în nici un fel că a plătit suma pe care o pretinde cu titlu de prejudiciu material. Prin urmare, este necesar să se respingă această cerere. Curtea consideră totuși că reclamantul a suferit un prejudiciu moral incontestabil ca urmare a condamnării sale. Ținând seama de circumstanțele cauzei și pronunțându-se în echitate, în conformitate cu art. 41, Curtea acordă reclamantului, ca reparație pentru prejudiciul moral, suma de 7 500 EUR.

B. Cheltuieli de judecată

62. Reclamantul nu solicită rambursarea cheltuielilor de judecată.

C. Dobânzi moratorii

63. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 10 din convenție;
3. *Hotărăște*

a) că statul pârât să-i plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, suma de 7 500 EUR (șapte mii cinci sute de euro), pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, care va fi convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 19 iunie 2012, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep
Președinte

Casadevall